

Қурбонлик дунёда фойда, охиратда ажрдир!!!

05:00 / 19.01.2017 3805

Қурбонлик қилиш закот ва фитр садақаси каби молиявий ибодат бўлиб, у Қуръони карим, ҳадиси шариф ва ижмоъ билан событдир. Қуйида унга далолат қилувчи оятларни келтирамиз:

رَحْنَا وَلَكُبَرْلَلَصَفَ

“Бас, Раббингиз учун (беш вақт ёки Қурбон ҳайити учун) **намоз ўқинг ва** (туя) **сўйиб қурбонлик қилинг!”.** (Кавсар сураси, 2).

رِيَخْ أَهْيَفْ مُكَلَّلَرَئَاعَشْ نَمْ مُكَلَّلَأَهَانَلَعَجَنْدُبْلَأَوْ

“(Қурбон қилинадиган) тую ва сигирларни **Биз сизлар учун Аллоҳнинг шиорларидан қилдик. Сизлар учун уларда яхшилик бордир**”. (Ҳаж сураси, 36).

رَهْمَيَهَبْ نَمْ مُهَقَّرَأَمْ قَلَعَمَلَلَأَكَسْنَمْ أَنْلَعَجَمَلَلَكَلَوْ رَهْمَيَهَبْ نَيِّتَبْخَمَلَأَرَشَبَوْ أَوْمَلَسَأَوْلَفُ دَحَأَوْ لَمُكَلَّلَإِفَمَأْنَأَلَأَ جَلَجَ

“Биз (ўтган) барча умматга Аллоҳ берган чорва молларини (сўйиши олдидан Унинг номини зикр қилишлари учун - қурбонлик қилишни буюрганмиз. Бас, (барчаларингизнинг) илоҳингиз бир Илоҳдир. Бас, Унгагина бўйин сунингиз ва (эй, Муҳаммад!) Итоат қилувчиларга хушхабар беринг!”. (Ҳаж сураси, 36).

Демак Аллоҳ таоло ҳар умматга қурбонлик қилишни жорий этган. Қурбонлик катта ибодат саналади. Аллоҳ одамларга чорва ҳайвонларини ризқ қилиб бергани учун шукр қилиб, Аллоҳни улуғлаб, Унинг номини зикр қилсинлар деб қурбонлик жорий қилган.

Хўкми: Қурбонлик унинг шартлари топилган кишига вожибдир. Чунки юқоридаги оядда шундай дейилган:

رَحْنَا وَلَكُبَرْلَلَصَفَ

“Бас, Раббингиз учун (беш вақт ёки Қурбон ҳайити учун) **намоз үқинг ва** (туя) **сўйиб қурбонлик қилинг!”.** (Кавсар сураси, 2).

Шартлари: Қурбонликни мусулмон, муқим, молиявий имконияти мавжуд киши сўяди. Мусулмонликни шарт қилинишига сабаб қурбонлик Аллоҳга яқинлаштирадиган ибодатдир. Ибодат қабул бўлиши учун эса ислом шарт қилинади.

Муқимга вожиб, мусофирга эмас. Сабаби ушбу ибодат шартларини адо қилиш мусофирга машақат туғдиргани учун унга жума намози фарз бўлмаганидек қурбонлик қилиш ҳам вожиб бўлмайди. Бундан ташқари, Абу Бакр ва Умар розияллоҳу анҳумолар мусофири бўлсалар қурбонлик қилмасдилар. Алий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: **“Мусофирга жумъа ва қурбонлик шарт қилинмайди”**. Агар бирор кимса қурбонлик сўйиш вақтигача мазкур пул маблағига эга бўлса яъни, у пулга бир йил тўлмаса ҳам унга қурбонлик вожиб бўлади.

Молиявий имкониятни шарт эканлигига далил эса:

أَلْفَ حَصْنِيْ مَلَفَ عَسَدَ حَوْنَمْ « لَاقَهُرُهُ يَبْأَنَعُ وَ حَاجَامُنْبَأَوْ دَمْحَأْهَاوَر.. إِنْ لَصْمَنْبَرْقَيْ

Абу Хурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам айтдилар: **“Имконият топиб қурбонлик қилмаган кимса намозгоҳимизга яқинлашмасин”**. (Имом Аҳмад ва Ибн Можа ривояти).

Шариатимиз кўрсатмасига кўра қурбонлик қилиш учун молиявий имконият миқдоридаги шарт яъни, нисоб фитр садақа беришнинг шарти билан бир хилдир. Бир сўз билан айтганда, мол закот нисобига^[1] етган бўлса, агарчи ўсмаса ҳам ўша мол эгасига қурбонлик вожиб бўлади. Закотдаги молнинг ўсиш ва унга бир йил тўлиш шарти қурбонликда йўқ.

Вақти: Қурбонлик сўйишнинг аввали ҳайит намозини адо этилганидан сўнг сўйилади. Унинг охирги вақти эса ҳайитнинг учинчи куни шом вақти киргунча яъни, қуёш ботмасидан олдин. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай марҳамат қилдилар:

دَعِيلَفَةَالصَّلَاةِلَبِقَهَاسِحَبِذَنْمَ "مَالِسَلَاوَةَالصَّلَاةِهِلَعَمَلِوقَهَنِسَبَاصَأَوْهَكَسَنَمَتْدَقَفَةَالصَّلَاةِدَعَبَحَبِذَنْمَوْهَتَحِبِذَنْمَ نِيمَلِسَلَالَ"

“Кимки (ҳайит) намозидан олдин қўй сўйса қайтадан сўйисин. Кимки намоздан кейин сўйса қурбонлиги мукаммал бўлибди ва мусулмонларнинг йўлини топибди”.[2]

رحنل ا مایا : اولاق مونا مونع للا یضر سابع نب او یلعن رماع نع یور اولوا اهلضف اهثالث

Умар, Алий ва Ибн Аббос розияллоҳу анҳумларнинг шундай деганлари ривоят қилинади: **“Қурбонлик сўйиш кунлари уч кундир. Афзали биринчи кундир”**.

Қурбонлик сўйиши вожиб бўлган киши қурбонликни вақтида сўймаса, кейин унинг қийматини садақа қилиши вожибдир. Худди жумъа намозини ўқий олмаган киши пешинни ўқиганидек.[3]

Қурбонлик учун сўйиладиган ҳайвонлар ва уларнинг сифатлари:

Қурбонликка қўй, эчки, туя, сигир каби ҳайвонларнинг эркаги ҳам урғочиси ҳам сўйилиши мумкин. Булардан туя 5 ёш, сигир 2 ёш, қўй ва эчки эса 1 ёшга тўлган бўлиши керак. Аммо қурбонлик ниятида бошқа жониворларнинг сўйилиши масалан, от ёки товуқ, ғоз ва шу каби ҳайвонларни сўйиш жоиз эмасдир.

Мол ва туюни етти кишини номидан сўйилиши ҳақида ҳадиси шарифда шундай дейилади:

رحنل ا میلعن لوس رم انرحن "للاق مونا مونع للا یضر رباج نع ععبس نع ۋندبل او ۋرقىل ا ملس و ھیلعن"[4]

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадисда шундай марҳамат қилиб: **“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бир сигирни етти киши номидан, бир туюни етти киши номидан сўйик”**, деган эканлар (Абу Довуд, Муслим ва Термизий ривояти).

Агар мол ёки туя 7 киши номидан сўйиладиган бўлса, унинг гўштини тақсимлашда чамалаб эмас, балки килолаб ўлчаган ҳолда тенг тақсимланиши лозим. Фақат калла-поча ёки териси қўшиб юборилган бўлса бундан мустасно.

Қурбонликка ҳар томонлама соғ ва семиз чорва ҳайвонлари сўйилади. Кўр, ғилай, сўйиладиган жойга юриб бора олмайдиган чўлок, озғин ҳамда қулоғи ва думининг кўп қисми кесилган жонлиқларни сўйиш шариатимизда дуруст эмас:

ال "ملسو ھيلع ھللا ىلص ھللا لوسرتعمس لاق بزار نب ئاربلا نع اجرع نيبلاءاجرعلا او اهروع نيبلاءاروعلا: ئەبراؤ اياحصلائيف ئەزجت يقنت ال يتلا ئافجعل او، اهضرم نيبلائەصىرمل او"[\[5\]](#)"

Баро ибн Озибдан нақл қилинади: Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи вاصاللام айтдилар: "Қурбонлик учун түрт түрлик жонлиқни сўйиш дуруст эмас: Ғилайлиги кўриниб турган жонлик, чўлоқлиги кўриниб турган жонлик, касаллиги кўриниб турган жонлик, Иликсиз ўта озғин жонлик". (Термизий ривояти).

Бошқа ҳадиси шарифда эса:

اوفرشتسا ملس و ھيلع ھللا ىلص ھللا لوسرتلار لاق ھفيذح نع ندلأاو نيعلا

Ҳузайфа розияллоҳу анхудан нақл қилинади: Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи вاصالlam: "Кўз ва қулоқни кўрикдан ўтказинглар!", -дедилар. (Табароний ривояти).[\[6\]](#)

Қурбонлик қилинадиган жонлиқни сифатига ҳар тарафлама эътибор қаратишнинг ҳам ўзига хос ҳикматлари бор албатта. Биринчи ҳикмат - бу мусулмонларнинг Аллоҳга нисбатан юксак одоблари, Қурбонлик Аллоҳ таолога атаб қилингани учун уни соғ-саломат, ҳеч бир нуқсонсиз бўлишига эътибор бериш Аллоҳ таолога нисбатан юксак одобни кўрсатади. Қурбонлик қилинадиган ҳайвоннинг айбу нуқсонсизини топиш эса, тақвонинг баркамоллиги учун уринишdir. Иккинчи ҳикмат - бу мусулмонларнинг ўрталаридаги меҳр-оқибатларини мустаҳкамлади. Уларга касал ҳайвонларнинг гўштини эмас, балки соғ ва семиз ҳайвонларнинг гўштини совға қилиш яхши ишлардандир. Бу иш уларнинг кўнглини кўтаради.

Қурбонликнинг энг афзали уни қурбонлик қилувчининг ўзи сўйишидир. Агар ўзи сўйиши билмаса, бошқа одамга буюриши ҳам мумкин. Лекин сўйиши вақтида шоҳид бўлиб туриши мустаҳабдир. Чунки ҳадиси шарифда шундай айтилади:

يـمـوـقـ "مـلـسـ وـ ھـيـلـعـ ھـلـلـاـ ىـلـصـ ھـلـلـاـ لـوـسـرـ لـاـقـ: لـاـقـ دـيـعـسـ يـبـأـ نـعـ" بـنـ ذـلـكـ اـمـدـ نـمـ ھـرـطـقـ لـوـأـبـ كـلـ رـفـغـيـ ھـنـإـفـ ، كـتـيـحـضـأـ يـدـهـشـافـ

Абу Сайд ал Худрий розияллоҳу анхудан ривоят қилинади: Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи вاصاللام Фотима розияллоҳу анҳога: "Бориб қурбонлигинга шоҳид бўл. Унинг аввалги томган қони биланоқ

сенинг ўтган гуноҳларинг мағфират қилинур», дедилар. (Баззор ривояти)[\[7\]](#).

Қурбонлик гўштларининг тақсимоти: Сўйилган қурбонликнинг учдан бирини садақа қилиши, учдан бирини едириши, учдан бирини қурбонлик қилувчининг ўзи ейиши учун олиб қўйиши мустаҳабдир. У гўштни бойукамбағалга едириши дуруст. Серфарзанд бўлса, ҳаммасини оиласа ўз фарзандлари учун олиб қўйиш афзал. Мусулмон бўлмаган қўшниларга ҳам қурбонлик гўштидан бериш мусулмонлик зийнатидан ҳисобланади.

Қурбонлик терисини сотиш, қассобга меҳнатининг эвазига бериш мумкин эмас. У фақир кишига садақа қилинади ёки рўзғорда ишлатиш учун олиб қўйилади. Қассобга хизмат ҳаққи берилади, қурбонлик гўштидан ҳақ сифатида берилмайди._

Қурбонликнинг фазилати: Ҳадиси шарифда қуйидагича айтилади:

ام (مَلِسْ وَ هِيلُعْ مَلِسْ وَ هِيلُعْ) هَلَّا لَوْسَرْ أَيْ: اولاق مَنْ أَمْ قَرَأْ نَبْ دِيْزْ نَعْ
هِيلُعْ وَ مَلِسْ وَ هِيلُعْ هَلَّا لَلِصْ) مَكِيْبَأَهَنْ سْ «:لَاقْ يَحَاصِنْ أَلَا هَذِهِ
»ةَنْ سَحْ قَرْطَقْ لَكْ لَبْ: لَاقْ؟ رَجَأَلَا نَمْ اهِيْفْ اَنْ لَامْ: اولاقْ، مَلِسْ وَ اهِيْبَنْ
يَقْهِيْبَلَاوْ، هَجَامْ نَبَا هَاوَرْ

Зайд ибн Арқам розияллоҳу анхудан нақл қилинади: **Улар: “Эй, Расулуллоҳ! Бу қурбонликлар нима?”,**-дейишди. “Отангиз Иброҳимнинг суннатидир”,-деб жавоб қилдилар. “Бизга унда қандай ажр бор?”,-дейишганида, “Ҳар бир (қонининг) қатрасига савоб бордир дедилар. (Иbn Можа ва Байҳақий ривояти). Табароний ва Ҳокимдан қилинган бошқа ривоятда “ҳар бир тукида савоб бор”, дейилади.

Баро ибн Озид ривоят қиласи, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай деганлар:

نَإِلَّا قَرْحَنَلَأَمْ وَيَلَسْ وَهِيلُعْ هَلَّلِلَأَنَبَطَخَلَأَقْءَارَبَلَأَنَعْ
كَلَدَلَعَفْ نَمَفْ رَحْنَنَفَعَجَرَنْ مُثَيَّلَصُنْ نَأَدَهَ آنَمْ وَيَفَهَبْ أَذَبَنَ آمَلَّوَأَ
وَلَهَأَلُهَلَّجَعْ مُحَلَّلَوْهَ آمَنَإِفَهَيَلَصُنْيَنَأَلَبَقَهَبَدَنَمَوَآنَتَنَسَبَآصَأَدَقَفَهَ
يَفَكُسْنَلَأَنَمَسْيَلَءِيَشِ...

яъни: “Батаҳқиқ, бугунги кунда аввал қиласидиган ишимиз ийд намозини ўқиши сўнгра уйга қайтиб қурбонлик қилишимиздир. Кимда ким шундай қилса, у суннатга мувофиқ иш қилибди. Кимда ким намоздан олдин қурбонлик қилса, у оиласи учун тақдим қилган

оддий гўштдир, у қурбонлик эмас". (Бухорий ривояти).[\[8\]](#)

Қурбонлик қилиш бошқа ибодатлар каби Аллоҳ учун дейилса-да, аслида фойдани инсон кўради. Қурбонлик қилинган ҳайвоннинг гўштидан сўйган одамнинг ўзи ва фақир-фуқаролар манфаатдор бўлади. Аллоҳ таоло эса инсоннинг қалбидаги ниятига кўра муомала қилади. Қуръони киримда марҳамат қилинади:

كَلَذَكْ مُكْنِمٌ قَوْقَّتْلَ اُلَانَيْ نَكَلَ وَأُؤَامَدَ اَلَ وَأُمُوْحَجَ لَلَانَيْ نَلَ
قروس نَيْنَسْحُمْ لَارَشَبَ وَمُكَادَهَ اَمَ قَلَعَ لَلَ اُرَبَكُتَلَ مُكَلَ اَرَحَسَ
ج/37

яъни: “**Аллоҳга (қурбонлик) гўштлари ҳам, қонлари ҳам етиб бормас. Лекин у Зотга сизлардан тақво етар. Аллоҳ сизларни ҳидоят қилгани сабабли - У зотни улуғлашларингиз учун - уларни сизларга бўйсундириб қўйди. Эзгу иш қилувчиларга хушхабар беринг!**”. (Ҳаж сураси, 37).

Ҳақиқатан, қурбонликка сўйилган ҳайвонларнинг гўштларига ҳам, қонларига ҳам Аллоҳ таоло муҳтоҷ эмас. Қурбонлик қилишдан мақсад банданинг Яратувчи амрига итоатини ва тақвосини намоён этишdir. Банда ихлос билан қурбонлик қилиб, Аллоҳ йўлида жонлиқ сўймоқдами, демак, ўша банданинг Аллоҳ таолога тақвosi бор экан. Аллоҳнинг розилиги учун борини қурбон қилишга тайёр экан. Шу билан бирга қурбонлик қилиш банда учун Аллоҳни улуғлашга бир фурсатdir. Шунинг учун оятда: “...Аллоҳ сизларни ҳидоят қилгани сабабли – У зотни улуғлашларингиз учун – уларни сизларга бўйсундириб қўйди...”, - дейилмоқда. Банда Аллоҳни қанча улуғласа, шунча оз экан.

هَلَلَ اَلصَّهَلَلَ اَلْوَسْرَلَاقَ اَمْنَعَهَلَلَ اِصْرَيْلَعَ نَبَنَسْحَعَ
هَلَ تَنَاكَهَتِيْحَضَأَلَّا بَسْتَحَمَهَسْفَنَهَبِيْطَهَحَضَنَمَ: مَلَسَوَهَيْلَعَ
يَنَارْبَطَلَهَاوَرَهَرَانَلَهَأَبَاجَ

Ҳасан ибн Алидан ривояти қилинади: Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам айтдилар: “**Ким савоб умид қилиб чин қалбдан қурбонлик қилса, албатта унинг қурбонлиги унга дўзахдан парда бўлади**”. (Табароний ривояти)[\[9\]](#).

هيلع هـ لـ لـ اـ لـ صـ هـ لـ لـ اـ لـ وـ سـ رـ لـ اـ قـ : لـ اـ قـ اـ مـ هـ نـ عـ هـ لـ لـ اـ يـ ضـ رـ سـ اـ بـ عـ نـ بـ اـ نـ عـ
قارـ هـ يـ مـ دـ نـ مـ لـ صـ فـ اـ موـ يـ لـ اـ اـ دـ هـ يـ فـ يـ مـ دـ آـ لـ مـ عـ اـ مـ "ـ يـ حـ صـ اـ موـ يـ يـ فـ مـ لـ سـ وـ
يـ نـ اـ رـ بـ طـ لـ اـ هـ اـ وـ طـ قـ مـ [ـ اـ مـ حـ رـ نـ وـ كـ يـ نـ اـ الـ اـ]

Ибн Аббос розияллоху анҳу нақл қилади: Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам айтдилар: **“Одам боласи бу кунда қурбонлик қилишдан күра афзалроқ амал қила олмайди. Фақатгина, (узилган) қариндош-уруғчиликни қайта тиклаш бундан мустасно”.** (Табароний ривояти) [**\[10\]**](#).

تـ قـ فـ نـ اـ مـ "ـ مـ لـ سـ وـ هـ لـ لـ اـ لـ صـ هـ لـ لـ اـ لـ وـ سـ رـ لـ اـ قـ : لـ اـ قـ سـ اـ بـ عـ نـ بـ اـ نـ عـ
هـ اـ وـ رـ "ـ دـ يـ عـ مـ وـ يـ يـ فـ رـ حـ نـ يـ رـ يـ حـ نـ نـ مـ هـ لـ لـ اـ هـ لـ اـ بـ حـ اـ ئـ يـ شـ يـ فـ قـ رـ وـ لـ اـ
يـ نـ اـ رـ بـ طـ لـ اـ

Ибн Аббос розияллоху анҳу нақл қилади: Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам айтдилар: **“Хайит қунида сүйилажак жонлиқдан күра Аллоҳга суюклироқ пул сарф қилинадиган нарса йүқ”**. (Табароний ривояти). [**\[11\]**](#)

Рўзиев Жаҳонгир,

Тошкент шаҳар Олмазор тумани

“Аҳмаджон қори” жоме масжиди

имом ноиби

[**\[1\]**](#) Бу йилги закот нисоби 6.800.000 (олти миллион саккиз юз минг) сўм деб белгиланди.

- [\[2\]](#) “Ҳидоя фий шарҳи бидаятил мубтадий”. Қурбонлик китоби.
- [\[3\]](#) “Ҳидоя фий шарҳи бидаятил мубтадий”. Қурбонлик китоби.
- [\[4\]](#) “Ҳидоя фий шарҳи бидаятил мубтадий”. Қурбонлик китоби.
- [\[5\]](#) “Сунани Термизий”. Имом Термизий. 4371-ҳадис.
- [\[6\]](#) “Ал-муъжамул авсот”. Абул Қосим Табароний. 9421-ҳадис.
- [\[7\]](#) “Сунани Байҳақий”. Абу Бақр Байҳақий. 19636-ҳадис.
- [\[8\]](#) “Саҳиҳи Бухорий”. Имом Бухорий. 5225-ҳадис. Қурбонликнинг суннати, боби.
- [\[9\]](#) “Мажмаъуз-зовоид”. Ҳайсамий. 9 жуз. – Б. 33.
- [\[10\]](#) “Мажмаъуз-зовоид”. Ҳайсамий. 9 жуз. – Б. 33.
- [\[11\]](#) “Ал-муъжамул авсот”. Абул Қосим Табароний. 10894-ҳадис.